

22. Проект Закону про пенітенціарну систему: від 24.11.2017 р., 7337. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=62965.

23. Проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо адаптації порядку застосування окремих інститутів кримінального права до європейських стандартів : від 11.04.2017 р., № 6344. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?id=&pf3511=61586.

24. Рекомендація N Rec (2003) 22 Комітету міністрів Ради Європи державам-членам «Про умовно-дострокове звільнення»: Міжнародний документ: від 24.09.2003 р. URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/994_665.

УДК 340.1

ПРИПУТЕНЬ Д.С.

МЕТОДИ СЛУЖБОВОГО ПРАВА: ПОНЯТТЯ, ВИДИ

У статті подається аналіз положень вітчизняної правової науки щодо розуміння методу службового права. Автор зазначає, що це питання є одним із дискусійних у сучасній науці, оскільки немає єдиного підходу до його вирішення. Серед найпоширеніших положень – службове право використовує метод адміністративного права, службове право використовує методи трудового права, службове право має власний метод правового регулювання. У статті обґрунтовується теза про відсутність передумов для виокремлення самостійного методу службового права. На підставі аналізу наукових положень автором формулюється висновок про те, що для регулювання відносин публічно-службового характеру використовує три компоненти методу – дозвіл, заборона, зобов'язання. Аналіз положень вітчизняної правової науки і законодавства дає змогу дійти висновку, що зазначені компоненти методу мають ознаки, притаманні методам адміністративного права. Автор доводить у статті, що службове право використовує імперативний і диспозитивний методи як основні для регулювання суспільних відносин, які формують його предмет. Окрім того, службове право використовує рекомендаційний та заохочувальний методи як додаткові для регулювання тих самих відносин. Зазначається, що всі методи доповнюють один одного й у сукупності формують єдину систему, роль і місце методів в якій змінюється залежно від реальних умов функціонування публічної служби. Автором зазначається, що в умовах адаптації правових засад публічної служби до європейських правових стандартів істотно зростає роль диспозитивного методу у регулюванні відповідних відносин. Щоправда, специфіка самої публічної служби також передбачає значну роль імперативного методу у регулюванні, особливо щодо відносин «мілітаризованої» служби. Автором формулюється визначення методу службового права.

Ключові слова: службове право, метод, диспозитивний, імперативний, заохочувальний, рекомендаційний, додатковий, основний, система.

В статті дається аналіз положень отечественной правовой науки в понимании метода служебного права. Автор отмечает, что этот вопрос является одним из дискуссионных в современной науке, поскольку нет единого подхода к его решению. Среди самых распространенных положений – служебное право использует метод административного права, служебное право использует методы трудового права, служебное право имеет собственный метод правового регулирования. В статье обосновывается тезис об отсутствии предпосылок для выделения самостоятельного метода служебного права. На основании анализа научных положений автором

© ПРИПУТЕНЬ Д.С. – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри державно-правових дисциплін і адміністрування (Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ)

формулюється висновок про те, що для регулювання відносин публічно-службового характеру використовується три компоненти методу – дозволення, заборона, обов'язок. Аналіз положень вітчизняної правової науки та законодавства дозволяє зробити висновок, що зазначені компоненти методу мають ознаки, притаманні методам адміністративного права. Автор доводить в статті, що службове право використовує імперативний та диспозитивний методи як основні для регулювання суспільних відносин, які формують його предмет. Крім того, службове право використовує рекомендаційний та поощрительний методи як додаткові для регулювання тих же відносин. Відзначається, що всі методи доповнюють один одного та в сукупності формують єдину систему, роль та місце методів в якій змінюється в залежності від реальних умов функціонування публічної служби. Автором відзначається, що в умовах адаптації правових основ публічної служби до європейських правових стандартів суттєво зростає роль диспозитивного методу в регулюванні відповідних відносин. Правда, специфіка самої публічної служби також передбачає значительну роль імперативного методу в регулюванні, особливо в відносинах «милітаризованої» служби. Автором формулюється визначення методу службового права.

Ключові слова: *службове право, метод, диспозитивний, імперативний, поощрительний, рекомендаційний, додатковий, основний, система.*

The article provides an analysis of the provisions of domestic legal science regarding the understanding of the method of public service law. The author notes that this issue is one of the controversial ones in modern science as there is no common approach to its solution. Among the most widespread provisions are public service law uses methods of labour law, public service law has its own method of legal regulation. The article substantiates the thesis that there are no prerequisites for generation of an independent method of public service law. Based on the analysis of scientific statements, the author formulates the conclusion that to regulate relations of public-service nature, it is used three components of the method – permission, prohibition, commitment. Analysis of the provisions of domestic legal science and legislation allows concluding that the abovementioned components of the method have the features inherent in the methods of administrative law. The author argues in the article that public service law uses imperative and dispositive methods as the main for regulating social relations, which form its subject. In addition, public service law uses recommendable and incentive methods as additional to regulate the same relations. It notes that all methods complement one another and form a common system in aggregate, the role and place of which vary depending on real conditions of the functioning of public law service. The author marks that in the conditions of adaptation of the legal principles of public service to European legal standards, the role of the dispositive method in regulating the relations is substantially increased. However, the specifics of the public service itself also imply a significant role of the imperative method in regulation, especially in relation to the relationship of “militarized” service. The author formulates the definition of the method of public service law.

Key words: *public service law, method, dispositive, imperative, incentive, recommendable, additional, main, system.*

Вступ. У світлі з'ясування ролі і значення службового права у системі національного права, поряд із його предметом, важливості набуває і питання методу службового права як ознаки виокремлення певної сукупності норм права. Звертаючи увагу на те, що і до цього часу остаточно не вирішеним залишається питання галузевого, підгалузевого чи все ж таки інституціонального характеру службового права, питання сукупності прийомів, способів і засобів, які службове право використовує для регулювання відповідних суспільних відносин, набуває вагомого значення, бо саме вирішення цього питання сприятиме вирішенню питання про наявність або ж відсутність засад для існування службового права у системі національного права.

На відміну від генези службового права, його предмету, джерел, системи, питання методів привернули увагу вчених-юристів меншою мірою, що й зумовило певну прогалину у доктрині,

заповнення якої вимагається реальними вимогами часу. На підставі положень наявних наукових робіт, присвячених методам правового регулювання загалом, та робіт із питань службового права цілком можливим вбачається формування положень щодо методів службового права, які можна використовувати як частину нової теорії службового права.

Постановка завдання. Мета статті полягає у тому, щоб на підставі аналізу наявних тематичних робіт з'ясувати, що є методами службового права і чи можна вважати їх унікальними для того, щоб виокремити службове право як самостійний елемент системи національного права.

Результати дослідження. Поряд із предметом правового регулювання важливу роль відіграють і методи правового регулювання. Стосовно службового права варто одразу ж зазначити, що, на відміну від предмета, якому вчені-юристи приділяють увагу й навіть дискутують із приводу того, що ж собою він представляє, метод службового права, на жаль, підвищеної зацікавленості у них не викликає. Крім того, можна навіть вести мову про те, що здебільшого вчені-юристи виокремлюють специфіку цього методу, що й дає змогу формулювати висновки про те, що службове право використовує методи інших галузей права. Це набуває особливої актуальності при вирішенні питання виокремлення службового права у системі національного права, що безпосередньо передбачає своєрідність предмета і методів правового регулювання. І від того, чи виокремлює вчений-юрист службове право як інститут, підгалузь чи галузь національного права, залежить і його позиція щодо унікальності, самостійності методу службового права.

Так, наприклад, Т.С. Аніщенко, досліджуючи проблематику права публічної служби (цей термін вона використовує як синонім службовому праву), зазначає: «Службові правовідносини, які є предметом регулювання права публічної служби, мають публічно-правовий характер, є різновидом адміністративно-правових відносин; виконання посадових обов'язків суб'єктів цих правовідносин пов'язане із здійсненням владної діяльності (реалізацією або забезпеченням реалізації функцій та завдань держави), зміст цих відносин визначено законодавством в імперативному порядку, їм властивий специфічний склад суб'єктів, особливий правовий статус цих суб'єктів, специфіка процедури виникнення, зміни, припинення тощо» [1, с. 5]. Отже, не виокремлюючи безпосередньо у своїй роботі метод службового права, вчена-юрист шляхом перерахування специфічних ознак впливу на предмет регулювання виокремлює й ознаки методу відповідного правового регулювання. І це, перш за все, ознаки, притаманні методу адміністративного права.

С.Є. Чанний, обґрунтовуючи специфіку місця і ролі службового права у системі саме адміністративного права, прямо зазначає, що у нього «взагалі відсутній специфічний метод правового регулювання службових відносин, що й не дає вести мову про галузевий характер службового права» [2, с. 18]. Окрім того, він намагається чітко сформулювати свою позицію з цього питання, зазначаючи, що «службове право не має специфічного методу (або сукупності методів) правового регулювання, у ньому використовуються методи адміністративного права» [3, с. 33]. У цьому його повністю підтримує Ю.М. Старилів, що специфіка предмету регулювання службового права зумовлює і специфіку його методу. На його думку, варто, насамперед, акценти зробити на те, що ознаками предмету регулювання службового права є «публічність; спрямованість на реалізацію функцій і завдань держави та інших публічно-владних інституцій; зовнішньо-владний характер службової діяльності; особлива організаційна структура, яка безпосередньо пов'язана із публічно-владним, перш за все державним, апаратом; наявність прямого публічно-правового зв'язку між службовцями та інституціями» [4, с. 306]. Підтримуючи С.Є. Чанного, Ю.М. Старилів у формі діалогу доповнює положення, сформульовані першим, а саме: цитуючи положення, що «службове право не має свого методу регулювання, а використовує методи адміністративного права» [2, с. 33], Ю.М. Старилів формулює запитання про те, якщо службове право знаходиться у системі адміністративного права (інститут або підгалузь), тоді які ж спеціальні, особливі методи мають використовуватися ним? [4, с. 308]. Це виглядає цілком логічно. Якщо дискусія у середовищі вчених-юристів точиться навколо того, яке саме місце службове право займає у системі адміністративного права, й не виникає достатніх обґрунтувань щодо його самостійного характеру у системі національного права, логічно, що елемент системи використовує методи всієї системи. Отже, службове право використовує методи адміністративного права. Ю.М. Старилів навіть посилює засади імперативності своєї позиції щодо цього питання й зазначає: «Ніколи службове право не набуває ознак такої самостійної частини у системі права <...>, яка характеризується особливим (на відміну від методу адміністративного права) методом впливу на регулювання службових відносин. Неможливо, а головне – і не потрібно «підганяти» службове право під теоретичні стандарти сформованої самостійної галузі права» [4, с. 308]. Досить категоричну позицію із цього питання демонструє і О.О. Гришковець, зазначаючи, що службове право було і залишається

інститутом адміністративного права з усіма його ознаками, немає жодних підстав вести мову про його унікальність, самостійність [5, с. 53].

Не менш визначеними є позиції й інших вчених-юристів щодо методу службового права, які безпосередньо досліджують його проблематику. Так, наприклад, Т.О. Коломоєць чітко зазначає: «Аналіз відносин організації та функціонування публічної служби, а також правових норм, покликаних їх регулювати, свідчить про використання саме методів адміністративного права. Про жодну унікальність методу регулювання відповідних відносин немає підстав вести мову» [6, с. 135]. Вчена-юрист підтримує позицію тих вчених, які не вбачають у службового права ознаки унікальності методу правового регулювання, а завдяки цьому розглядає його як елемент системи адміністративного права, що й дає змогу сформулювати висновок, з яким варто погодитися, що службове право використовує методи адміністративного права. Такої ж позиції дотримується і М.В. Титаренко, яка зазначає, що «щодо унікальності методу правового регулювання службового права <...> питання і до цього часу залишається відкритим» [7, с. 405]. Вона ж уточнює свою позицію: «Акцентування на предметі та методі регулюючого впливу службового права на відносини, безпосередньо пов'язані із професійною службовою діяльністю, дає змогу стверджувати, що в наявності ознаки, притаманні саме адміністративному праву» [7, с. 404]. Отже, спостерігається тенденція в адміністративно-правовій науці, яка полягає у тому, що базовим положенням вважається те, що службове право використовує методи адміністративного права, й жодних специфічних ознак, які б свідчили про його унікальність нині немає.

Щоправда, не варто забувати і про те, що у вітчизняній правовій науці є положення, згідно з якими службове право розглядається як комплексне правове утворення, якому притаманне використання методів трудового права, оскільки службові відносини розглядаються як різновид трудових відносин. Прихильниками такої позиції виступають, насамперед, фахівці у галузі трудового права. Одразу ж варто зазначити, що погодитися із тим, що службове право використовує методи трудового права, навряд чи можна, беручи до уваги специфіку предмету правового регулювання із його публічно-правовою природою, публічно-владним змістом, специфікою суб'єктивного складу, правового забезпечення тощо. Ці відносини не є «простими» трудовим відносинами, а «особливим» різновидом відносин служби публічно-правової природи, публічно-владного змісту й спрямованістю на забезпечення реалізації та захисту публічних інтересів. У цьому аспекті варто погодитися із М.В. Титаренко у тому, що «жодним підстав до віднесення публічно-службових відносин до предмету трудового права немає» [7, с. 404], а отже, й стверджувати, що службове право використовує методи трудового права у процесі свого регулюючого впливу, не можна. Методи трудового права використовуються для регулювання «службово-трудо-вих відносин», а не «публічно-службових відносин».

Можна підтримати авторський колектив підручника «Загальне адміністративне право» за загальною редакцією І.С. Гриценка у тому, що, незважаючи на наявність певних спільних ознак, публічно-службові та службово-трудо-ві відносини (щоправда, автори порівнюють публічну службу і трудове право), мають немало принципових відмінностей. Так, спільними для них є «такі правові інститути, як оплата праці, відпустки, безпечні умови праці, просування по службі, переведення, відрядження, зміна істотних умов праці, стаж, припинення служби, соціальні гарантії, заохочення, соціально-побутове забезпечення, пенсійне забезпечення, робочий час і час відпочинку, дисциплінарна та майнова відповідальність. Тим не менш помилкове ототожнення правовідносин публічної служби та трудових правовідносин спричиняє помилкове застосування законодавства про працю у правовідносинах про публічну службу і навпаки <...> Публічна служба – це правовідносини, які виникають <...> у зв'язку з потребою безпосереднього виконання завдань і функцій держави й регулюються винятково законодавством про публічну службу» [8, с. 196–198] як формою зовнішнього існування службового права.

Яким же є метод службового права? Для відповіді на це запитання варто, перш за все, з'ясувати, що взагалі вважається методом правового регулювання. Велика українська юридична енциклопедія визначає його як «сукупність прийомів, способів, за допомогою яких здійснюється регулювання суспільних відносин» [9, с. 48]. Отже, для того, щоб з'ясувати яким є метод службового права, доцільно з'ясувати, за допомогою яких прийомів, способів, засобів здійснюється регулюючий вплив на суспільні відносини, безпосередньо пов'язані із публічною, постійною, професійною діяльністю осіб, які обіймають посади у публічних інституціях, спрямований на реалізацію публічно-владних повноважень задля забезпечення реалізації та захисту публічних інтересів.

Аналіз положень службового права свідчить про те, що для регулювання вищезазначених суспільних відносин використовується ціла сукупність різноманітних способів, засобів,

прийомів, серед яких: а) встановлення певного порядку дій (наприклад, визначення переліку умов доступу до публічної служби загалом та її окремих різновидів, порядку реалізації прав та виконання обов'язків, процедури оголошення та проведення конкурсу, проведення спеціальної перевірки, щорічного оцінювання результатів службової діяльності особи, направлення у довготермінове службове відрядження тощо); б) заборона певних дій (наприклад щодо організації та участі у страйках та агітації, одержання подарунків, безпосередньо пов'язаних із службовою діяльністю тощо); в) надання можливостей вибору певного (одного із запропонованих) варіантів належної поведінки (наприклад, для захисту права на службу службовець має право подати скаргу керівнику або оскаржити рішення, дії чи бездіяльність органу (особи) до суду); г) надання змоги чинити або не чинити дії (наприклад, публічному службовцеві дозволяється займатися іншою, окрім основної службової діяльності, якщо це педагогічна, наукова, творча діяльність, або діяльність арбітра у галузі спорту). Фактично йдеться про те, що виокремлюються «компоненти» методу правового регулювання, якими традиційно вважаються «дозволи, приписи (обов'язки, зобов'язання, заборони)» [11, с. 11], які виділяються як вченими-теоретиками права (наприклад, праці М.І. Козюбри, Н.М. Пархоменко, П.М. Рабіновича, О.В. Петришина, М.В. Цвіка, В.С. Ковальського та ін.), так і представниками галузевих правових наук. Отже, спостерігаємо використання тих засобів, способів, прийомів, які є характерними саме для методів адміністративного права [10, с. 12–13], що й дає змогу виокремити методи правового регулювання, які використовуються у службовому праві: а) метод субординації (імперативний, влади-підпорядкування), який є досить поширеним з огляду на специфіку правової природи, змісту, призначення публічної служби, специфіку предмета службового права. Імперативні засади регулювання є найбільш поширеними у публічно-службових відносинах, передбачають визначення чіткої моделі поведінки суб'єктів, деталізовану регламентацію процедурного аспекту, примусове забезпечення дотримання правових приписів. Імперативний (тобто такий, що передбачає «беззастережне підпорядкування, реагування, виконання» [12, с. 20]) метод передбачає «впорядкування поведінки суб'єктів суспільних відносин шляхом їх категоричної та докладної регламентації юридичними правилами, неможливість встановлення цими суб'єктами інших правил поведінки на власний розсуд» [16, с. 100]. Навіть на прикладі одного з різновидів публічної служби, наприклад державної, можна з упевненістю стверджувати, що імперативні засади регулювання відповідних відносин домінують: принципи, права, обов'язки, умови доступу, в т.ч. й обмеження, процедуру вступу, просування по службі (переведення, переміщення, категорії посад, ранги, щорічне оцінювання результатів службової діяльності, підвищення рівня професійної компетентності), підстави припинення, засади відповідальності. Домінування імперативних засад правового регулювання зумовлене змістом та призначенням цієї діяльності, регулювання якої забезпечує службове право.

Залежно від виду публічної служби імперативні засади методу правового регулювання можуть дещо звужуватися або ж розширяться. Так, зокрема, щодо регулювання відносин військової служби, невійськової (альтернативної), правоохоронної служби засади імперативного впливу істотно розширюються, стосовно ж засад т.зв. «немілітаризованої», «неправоохоронної», а т.зв. «цивільної» публічної служби (такий поділ є характерним для правової науки [10, с. 125–126; 16, с. 202–203]) такі засади звужуються й істотно, коли йдеться про засади регулювання патронатної служби [13]. Це є цілком виправданим з огляду на специфічні ознаки мілітаризованої публічної служби, її цільове призначення, наявність значної кількості спеціалізованих правових приписів, більш суворих засад відповідальності, широких повноважень щодо застосування примусу тощо. Різними є й межі імперативного регулюючого впливу службового права стосовно засад публічно-службових відносин за участю осіб, які обіймають певні посади, спеціалістів, осіб, які перебувають на посадах обслуговуючого персоналу, що знову ж таки є цілком логічним. Імперативні засади правового регулювання публічно-службових відносин передбачають певну юридичну нерівність у відносинах між суб'єктами, відсутність підстав для розсуду підпорядкованого суб'єкта, засади примусового забезпечення дотримання встановлених приписів. Так, наприклад, державний службовець не має права демонструвати свої політичні погляди або ж вчиняти дії (бездіяльність), що можуть засвідчувати його особливе ставлення до політичних партій і негативно впливати на імідж державного органу, довіру до влади або створювати загрозу для засад існування держави (ст. 10 Закону України «Про державну службу»). У разі недотримання він може бути притягнутий до юридичної відповідальності. Фактично законодавець закріпив правовий стандарт перебування на службі, а саме: «дотримання правил самообмеження і публічного контролю за відсутністю впливу політичних поглядів на дії, рішення службовця» [14, с. 45]. Тим

самим закріплено «обов'язок службовця цінувати свою відповідальність перед державною і суспільством, що підтверджується його політичною нейтральністю (неупередженістю)» [14, с. 45]. При цьому варто зазначити, що стосовно мілітаризованої та правоохоронної публічної служби право використовує максимальний прояв імперативного впливу, оскільки безпартійність вважається «умовою перебування осіб на службі» [14, с. 46].

Для регулювання відносин дипломатичної служби обов'язковим є імперативне врегулювання засад ротачії в органах дипломатичної служби. Так, наприклад, у ст. 17 Закону України від 07.06.2018 р. «Про дипломатичну службу» передбачено, що «участь посадових осіб дипломатичної служби у ротачії є обов'язковою умовою проходження ними дипломатичної служби» [15]. Хоча передбачається відмова особи від ротачії за наявності поважних причин (чітка регламентація причин, кількості відмов, наявність категорії посад), порушення чітко визначених засад для ротачії є підставою для припинення дипломатичної служби (п.п. 2, 3 ст. 28 Закону України «Про дипломатичну службу»).

Водночас не варто вважати, що лише імперативні засади є характерними для службового права в його регулюючому впливі на відповідні відносини. Цілком можна вести мову про те, що ті зміни, які зумовлені переглядом призначення адміністративного права, вплинули і на службове право, і на методи його впливу на публічно-службові відносини. Йдеться про диспозитивні засади регулюючого впливу, які пов'язані із певними домовленостями, ініціативністю суб'єктів, наданням певних меж із метою реалізації розсуду суб'єктами правовідносин.

Диспозитивний метод (lat. *dispositivus* – «той, що розпоряджається») передбачає «впорядкування поведінки суб'єктів правовідносин шляхом встановлення таких типів юридичних правил: правил, що встановлюють межі дозволеної поведінки особи; субсидіарних правил, тобто тих, які застосовуються лише в разі, коли особи самостійно не встановили для впорядкування відносин між собою інші правила; правил, що закріплюють принципи правового регулювання певної сфери суспільних відносин. Це так звані «саморегулятивний вільний метод із межами та процедурами такого саморегулювання» [16, с. 100]. Йдеться про те, що, поряд із «жорсткими нормативами поведінки суб'єктів публічно-службових правовідносин, останнім надається можливість прояву свого розсуду щодо певних моделей поведінки, щодо обрання того чи іншого варіанту, прояву ініціативи тощо. Зокрема, конкурсна модель вступу на службу, прозора процедура організації та проведення конкурсу, громадський контроль за конкурсною процедурою, широкі можливості для прояву ініціативи у підвищенні рівня професійної компетентності, кар'єрного росту, – ось далеко невичерпний перелік тих питань, регулювання яких передбачає засади диспозитивності. Доволі поширеним є використання способів та засобів узгодження, рекомендації, координації при визначенні моделей поведінки суб'єктів «публічно-службових правовідносин», а це є ознаками «методів адміністративно-правового регулювання» [10, с. 12]. Щоправда, у правовій науці непоодинокими є випадки розмежування диспозитивного методу та заохочувальних, рекомендаційних методів (наприклад, роботи В.В. Юровської [17, с. 23] й позиціонування як диспозитивного та імперативного методів як основних методів правового (зокрема, адміністративно-правового) регулювання та рекомендаційного й заохочувального методів як додаткових («акцесорних») методів правового регулювання (наприклад роботи В.В. Юровської). Дійсно, можна погодитися з тим, що службовому праву притаманні й заохочувальний («сукупність способів та прийомів впливу на <...> відносини, що полягають у збудженні інтересу у особи до здійснення тих чи інших дій або ж утримання від них» [17, с. 302–303]) метод, можна згадати хоча б положення, зорієнтовані на врегулювання заохочень, преміювання, надання пільг, переваг службовцям. Характерним є й рекомендаційний метод, який являє собою «сукупність способів правового впливу на <...> правовідносини, використання та реалізація яких залежить від волі того суб'єкта правовідносин, якому такі рекомендації скеровані» [17, с. 303], тут можна згадати хоча регламентацію правил поведінки із подарунками публічними службовцями [18], положення, які зорієнтовані на досягнення відповідної мети, перенасичені словосполученнями «за можливості», «за бажанням», «у разі, якщо особа вважає за доцільне» та ін.

Погоджуючись із тим, що службове право використовує і рекомендаційний, і заохочувальний методи, варто погодитися й із тим, що вони відіграють допоміжну роль, порівняно з імперативним та диспозитивним методами, що загалом є характерним для сучасного адміністративного права і його методів. Отже, якщо воно є характерним і для службового права, можна стверджувати, що весь перелік методів адміністративного права у всьому розмаїтті прояву ознак використовується службовим правом для регулювання суспільних відносин, пов'язаних із публічною, постійною, професійною діяльністю осіб, які обіймають посади в публічних інституціях, зорієн-

тованих на реалізацію їх завдань і функцій шляхом використання публічно-владних повноважень задля забезпечення реалізації і захисту публічних інтересів.

Всі методи доповнюють один одного й у сукупності формують систему методів службового права, яка має всі ознаки, притаманні системі, завдяки чому, з урахуванням змін у суспільстві, безпосередньо пов'язаних із публічною службою, змінюється й роль і значення кожного з методів у регулюванні відповідних відносин. В умовах адаптації засад публічної служби до європейських правових стандартів істотно розширюється сфера диспозитивного, заохочувального регулювання, що узгоджується положеннями Концепції адаптації інституту державної служби в Україні до стандартів Європейського Союзу, затвердженої Указом Президента України від 05.04.2004 р. № 278/2004, Указу Президента України від 14.10.2000 р. № 599/2000 «Про Стратегію реформування державної служби», Указу Президента України від 20.02.2006 р. № 140/2006 «Про Концепцію розвитку законодавства про державну службу в Україні», Указу Президента України від 01.02.2012 р. № 45/2012 «Про Стратегію державної кадрової політики на 2012–2020 роки» тощо. Тим не менш це не означає нівелювання ролі імперативного методу у регулюванні публічно-службових відносин, оскільки відповідна сфера відносин не може знаходитися поза імперативним методом правового регулювання, що й пояснює об'єктивно зумовлене поєднання всіх вищезазначених методів у регулюванні зазначеної сфери суспільних відносин.

Висновки. Підсумовуючи все вищезазначене, можна стверджувати, що у регулюванні свого предмета службове право використовує методи, наділені ознаками саме методів адміністративного права, що є цілком логічним, якщо службове право є підгалуззю адміністративного права. Методи службового права можна розглядати як сукупність прийомів, засобів, способів, за допомогою яких здійснюється відповідний регулюючий вплив. Методи службового права доволі різноманітні, серед них ті, які відіграють доволі важливу роль у врегулюванні всіх відносин, які формують предмет службового права, а саме: імперативний та диспозитивний методи. Їх варто вважати основними. Використовуються й ті, які, порівняно з вищезазначеними, є менш поширеними, а саме: заохочувальний та рекомендаційний. Їх варто вважати додатковими. Це дає змогу вести мову про метод службового права у широкому розумінні як сукупність всіх методів, які використовуються для регулювання відповідних відносин, а також метод службового права у вузькому розумінні, коли йдеться про кожен із цих методів окремо. Це дає змогу сформулювати визначення методу службового права як сукупності прийомів, способів, засобів імперативно-диспозитивного, рекомендаційного та заохочувального змісту, які використовуються для регулювання суспільних відносин, пов'язаних із публічною, постійною, професійною діяльністю осіб, які обіймають посади у публічних інституціях, спрямованих на реалізацію їх завдань та функцій шляхом використання цими особами наданих публічно-владних повноважень для задоволення публічних інтересів.

Список використаних джерел:

1. Аніщенко Т.С. Право публічної служби у системі адміністративного права України: автореф. дис. ... к.ю.н.: 12.00.07. Запоріжжя: Запорізький національний університет, 2015. 15 с.
2. Чаннов С.Е. Административно-правовая модель регулирования служебных отношений в Российской Федерации: понятие и основные черты : автореф. дис. ... д.ю.н. Саратов, 2010.
3. Службное право Российской Федерации: учебное пособие. М., 2010.
4. Стариков Ю.Н. Государственная служба и служебное право в России: спорные вопросы и дискуссия. Адміністративне право і процес. 2014. № 3 (9). С. 301–324.
5. Гришковец А.А. Службное право: итоги дискуссии. Государство и право. 2016. № 12. С. 41–53.
6. Коломоєць Т.О. Службове право – це самостійна галузь права чи елементи системи адміністративного права? Питання адміністративного права. Кн. 2 / [відп. за вип. Н.Б. Писаренко]. Х.: ООО «Оберіг», 2018. С. 131–140.
7. Титаренко М.В. Право публічної служби як елемент системи права України: сучасний погляд на специфіку виокремлення. Збірник матеріалів I Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 5–6.07.2017). К.: В.Д. «Дакор», 2018. С. 403–405.
8. Загальне адміністративне право: підручник / [Гриценко І.С., Мельник Р.С., Пухтецька А.А. та інші]; за заг. ред. І.С. Гриценка. К.: Юрінком Інтер, 2015. 568 с.
9. Велика українська юридична енциклопедія: у 20 т. Х.: Право, 2016. Т. 3: Загальна теорія права / редкол.: О.В. Петришин (голова) та ін.; Нац. акад. правових наук; Ін-т держави і права імені В.М. Корецького НАН України; Нац. юрид. ун-т імені Ярослава Мудрого, 2017. 932 с.

10. Коломоєць Т.О. Адміністративне право України. Академічний курс. Підручник. К.: Юрінком Інтер, 2011. 576 с.
11. Юровська В.В. Методи адміністративного права: теоретико-правові та праксеологічні аспекти: автореф. дис. ... д.ю.н.: 12.00.07. Запоріжжя: Запорізький національний університет, 2018. 33ч.
12. Словник української мови в 11 т. К.: Видавництво «Наукова думка», 1973. Т. IV. 840 с.
13. Правове регулювання патронатної служби в Україні: навч. посібн. / за заг. ред. Т.О. Коломоєць, В.К. Колпакова. К.: Ін Юре, 2018. 240 с.
14. Науково-практичний коментар до Закону України «Про державну службу» / за наук. ред. А.О. Селіванова, М.І. Іншина. К.: Парлам. вид-во, 2017. 512 с.
15. Про дипломатичну службу: Закон України від 07.06.2018 р. Голос України. 2018. 19 червня. № 111 (6866). С. 10–12.
16. Загальна теорія права: підручник / за заг. ред. М.І. Козюбри. К.: Ваіте, 2015. 392 с.
17. Юровська В.В. Методи адміністративного права: питання теорії та практики: монографія. Запоріжжя: Видавничий дім «Гельветика», 2018. 344 с.
17. Коломоєць Т.О. Подарунки для публічних службовців в Україні: заборона, обмеження чи дозвіл як оптимальна модель правового регулювання. Юридичний науковий електронний журнал. 2018. № 1. С. 92–96.